

**ANALIZA
EGZAMINU ÓSMOKLASISTY Z JĘZYKA
POLSKIEGO**

2024 rok

Małgorzata Pęciak

**Egzamin ósmoklasisty z języka polskiego odbył się
14 maja 2024r.**

Rozpoczął się o godzinie 9.00 i trwał 120 minut.

Uczniowie bez dysfunkcji oraz uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się rozwiązywali zadania w arkuszu standardowym.

W tym roku, jak i w poprzednich latach na egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego umiejętność czytania utworów literackich i odbioru tekstów kultury, sprawdzano za pomocą zadań zamkniętych różnego typu:

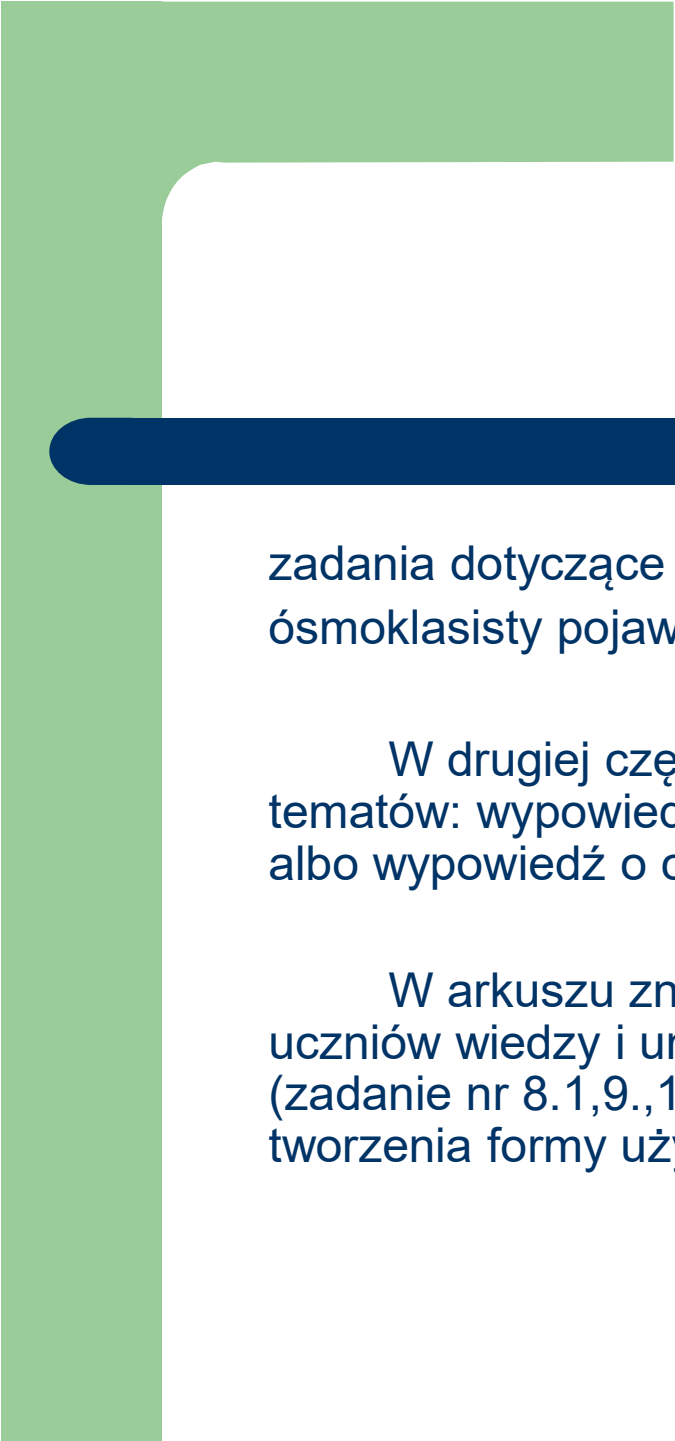
– wielokrotnego wyboru, na dobieranie, prawda-fałsz oraz zadań otwartych krótkiej i rozszerzonej odpowiedzi.

Zadania sprawdzały stopień opanowania wiadomości i umiejętności określonych w wymaganiach ogólnych i szczegółowych. Arkusz standardowy zawierał 18 zadań.

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań można było uzyskać maksymalnie 45 punktów, w tym 12 punktów za rozwiązanie zadań zamkniętych oraz 33 punkty za rozwiązanie zadań otwartych.

Arkusz składał się z dwóch części.

Pierwsza część zawierała 17 zadań zorganizowanych wokół dwóch tekstów zamieszczonych w arkuszu: tekstu literackiego („Kamieni na szaniec” Aleksandra Kamińskiego oraz nieliterackiego (fragmentu tekstu „O szczęściu” Frédéric Lenoira). Niektóre zadania mogły sprawić pewne trudności, np. zadania odnoszące się do treści lektur obowiązkowych (wymagające rzetelnej znajomości fabuły oraz uważnego przeczytania fragmentu zacytowanego w arkuszu), zadania dotyczące języka, a także wiersza, który na egzaminie ósmoklasisty pojawił się po raz pierwszy.

zadania dotyczące języka, a także wiersza, który na egzaminie ósmoklasisty pojawił się po raz pierwszy.

W drugiej części arkusza uczeń wybierał jeden z dwóch tematów: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym – rozprawkę – albo wypowiedź o charakterze twórczym – opowiadanie.

W arkuszu znalazły się również trzy zadania wymagające od uczniów wiedzy i umiejętności z zakresu gramatyki i ortografii (zadanie nr 8.1, 9., 16.) oraz zadanie wymagające umiejętności tworzenia formy użytkowej – ogłoszenie (zadanie 17.) .

Zadania w obu wiązках sprawdzały umiejętności zapisane przede wszystkim w trzech obszarach podstawy programowej:

- kształcenie literackie i kulturowe,
- kształcenie językowe,
- tworzenie wypowiedzi.

W drugiej części arkusza uczeń wybierał jeden z dwóch tematów wypracowania:

wypowiedź o charakterze argumentacyjnym

- Napisz rozprawkę, w której rozważysz trafność stwierdzenia, że warto pomagać innym. W argumentacji odwołaj się do wybranej lektury obowiązkowej oraz do innego utworu literackiego.
- Bez ciebie nie poradziłbym/poradziłabym sobie w tej sytuacji... Napisz opowiadanie o przygodzie z bohaterem wybranej lektury obowiązkowej, którego pomoc sprawiła, że Wasza przygoda zakończyła się szczęśliwie. Wypracowanie powinno dowodzić, że dobrze znasz wybraną lekturę obowiązkową.

Pisemna wypowiedź zdającego powinna liczyć co najmniej 200 wyrazów.

Średni wynik z egzaminu z języka polskiego (w procentach)

Oddział	Kl. VIII	Szkoła	Powiat	Gmina	Województwo	Kraj
Język polski	42	42	54	55	59	61

Umiejętność czytania utworów literackich i odbioru tekstów kultury

Pierwsza wiązka zadań zbudowana była wokół fragmentu lektury obowiązkowej „Kamienie na szaniec”. Zazwyczaj jest to pozycja chętnie czytana przez młodzież, dlatego zadania – nawet te odnoszące się do znajomości całej lektury nie powinny przysporzyć większych problemów. Tak też się stało przy **zadaniu nr 2**, gdzie należało na podstawie przytoczonego fragmentu wybrać właściwą odpowiedź spośród podanych (**86%** uczniów wskazało prawidłową odpowiedź) – **zadanie okazało się łatwe.**

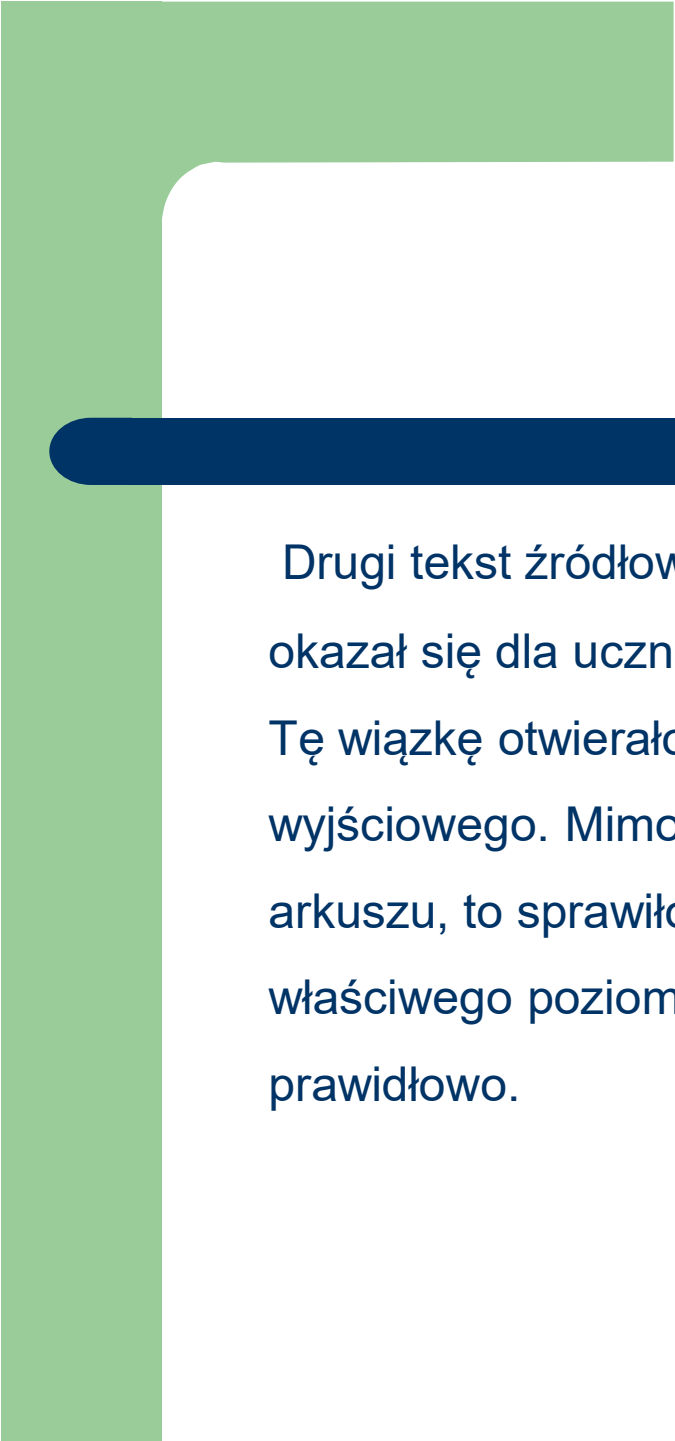
W wiązce do fragmentu tej lektury pojawiły się również zadania sprawdzające wiedzę z języka: leksykę (zad. 4), które okazało się trudne. Poprawnej odpowiedzi udzieliło tylko **43%** zdających;

części zdania – podmiot i okolicznik (zad. 8.1.)- **zadanie okazało się łatwe** -71% zdających odpowiedziało prawidłowo;

zastępowanie wyrazu z polszczyzny potocznej wyrazem z polszczyzny wzorcowej (zad. 8.2.)- ta **część zadania** dla uczniów okazała się **bardzo trudna**, ponieważ nikt nie rozwiązał tego zadania (**0%**) oraz zadanie sprawdzające funkcję znaków interpunkcyjnych w wypowiedzeniach (zad. 9.), które dla uczniów **było łatwe** - (**71%**) zdających odpowiedziało prawidłowo.

W tej wiązce nie zabrakło również zadań typowych, których forma znana była uczniom, np. **zad. 7.** sprawdzające znajomość lektur obowiązkowych. Zdający mieli dokonać odpowiedniego wyboru, a następnie logicznie, rzeczowo i przekonująco go uzasadnić. Ponadto zakładano, że w argumentacji odwołają się oni do konkretnych pozycji z lektur obowiązkowych. Za rozwiązanie zadania zdający mogli otrzymać łącznie 2 punkty. Niezbędnym elementem odpowiedzi było podanie tytułu lektury obowiązkowej i bohatera oraz poprawnie uzasadnić swój wybór. **Zadanie okazało się trudne** – poziom opanowania tych umiejętności to **(36%)**, przy czym **(28%)** zdających otrzymało maksymalną liczbę punktów **(2pkt.)**, **1 osoba otrzymała 1pkt.** , **5 osób nie podjęło próby rozwiązania zadania;**

zad. 6. polegające na chronologicznym ułożeniu zdarzeń z lektury okazało się dla uczniów **umiarkowanie trudne**, bo było tylko **56%** prawidłowych odpowiedzi albo zad. 5. sprawdzające znajomość lektury z wykorzystaniem elementów graficznych – ilustracja z komiksu; tylko 3 osoby poprawnie wykonały to zadanie (**trudne-43%**) oraz zad. nr 10. Była to gra planszowa do lektury „Kamienie na szaniec”. Za prawidłowe rozwiązanie można było otrzymać 2 punkty. Tylko 1 osoba otrzymała maksymalną liczbę punktów i 1 osoba nie podjęła próby odpowiedzi.. To zadanie okazało się **umiarkowanie trudne**. Zadanie polegało na poprawnym wskazaniu dwóch elementów graficznych i wyjaśnieniu, w jaki sposób łączą się z działaniami bohaterów lektury.

Drugi tekst źródłowy – fragment tekstu nieliterackiego o szczęściu – okazał się dla uczniów problem w odbiorze i zrozumieniu jego sensu. Tę wiązkę otwierało **zadanie nr 11**, polegające na streszczeniu tekstu wyjściowego. Mimo że jest to zadanie, które pojawia się często w arkuszu, to sprawiło zdającym **dużą trudność**, np. przy zachowaniu właściwego poziomu uogólnienia. Tylko **29%** odpowiedziało prawidłowo.

Pozostałe zadania do tekstu nieliterackiego sprawdzały umiejętności wyszukiwania informacji i wnioskowania, co wymagało nie tylko uważnej lektury, lecz także dokładnej analizy.

Pewną nowością, a tym samym zaskoczeniem dla zdających mogło być **zadanie nr 15**, odnoszące się do wiersza „Dar” Czesława Miłosza, które składało się z dwóch części. Zadania te sprawdzały elementy analizy i interpretacji utworu. **Zad. 15.1** polegało na określeniu postawy podmiotu lirycznego. Ta część zadania nie sprawiła uczniom większego problemu (**71%**) odpowiedziało prawidłowo – **zad. łatwe**,

natomiast w **zad. 15.2.** okazało się już **trudne**; tylko **2 osoby** udzieliło odpowiedzi - należało odnieść się do zdania: „Jak podkreślał filozof Alain, *nie może być szczęśliwy ten, kto tego nie pragnie; dlatego trzeba chcieć swojego szczęścia i je tworzyć*”, a następnie uzasadnić, że opinia ta może stanowić komentarz do utworu Czesława Miłosza.

W tej części arkusza, czyli w drugiej wiązce pojawiło się zadanie sprawdzające znajomość zasad pisowni wyrazów z „ż” (**zad. 16.**) To zadanie nie sprawiło większego problemu uczniom; okazało się **łatwe (71%)** odpowiedziało prawidłowo oraz zadanie sprawdzające umiejętność redagowania krótkiej formy użytkowej – **ogłoszenia (zad. 17).**

Jest to jedna z dwóch form, które do tej pory pojawiały się na egzaminie, w dodatku polecenie do tego zadania jest zbudowane ze stałych elementów.

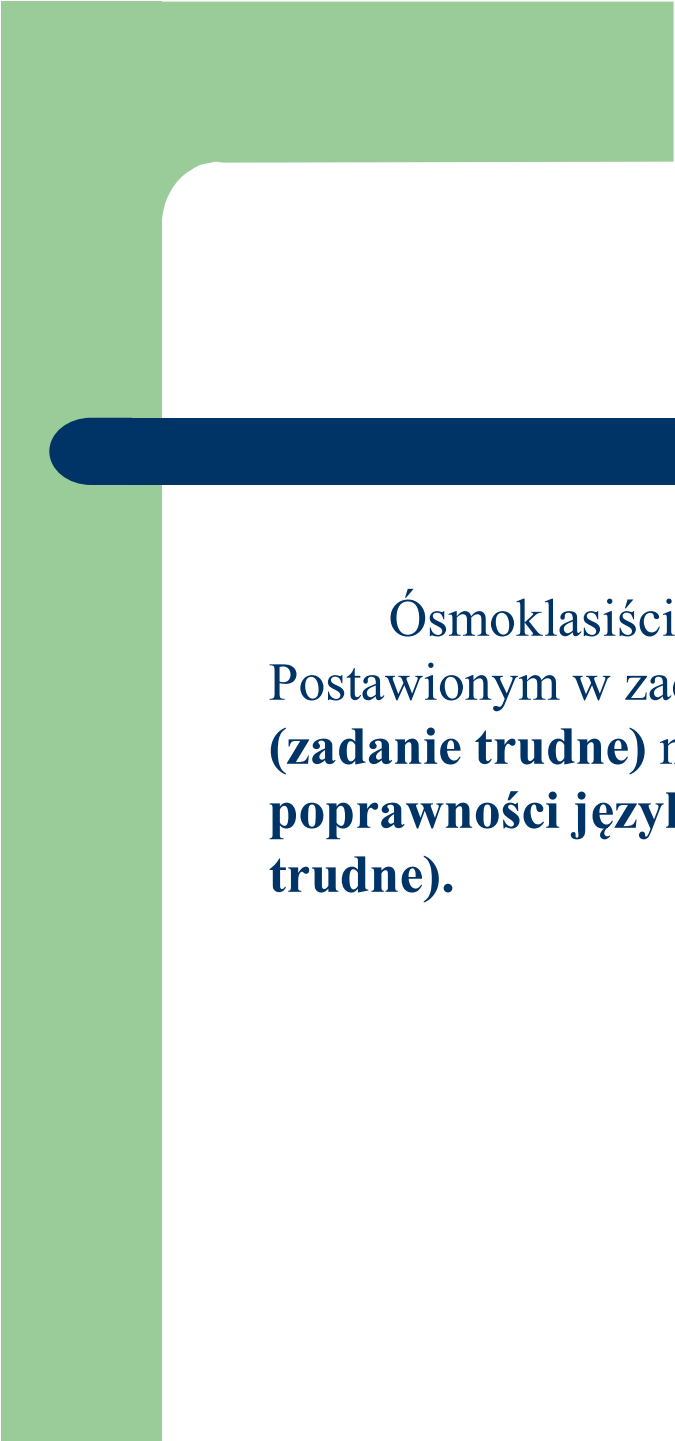
Odpowiedź była oceniana w dwóch kryteriach – realizacji treści i formy (2 punkty) oraz poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej (1 punkt). **Za poprawne wykonanie** zadania uczeń otrzymywał **3 punkty**.

Aby otrzymać **2 punkty**, uczniowie powinni uwzględnić 2 argumenty i 5 wymagań formalnych, tzn. zawrzeć w swoim ogłoszeniu informacje o tym,

- kto ogłasza?

- komu ogłasza?
- Co ogłasza?
- kiedy się odbywa?
- gdzie spotkanie się odbędzie,
- a także, zgodnie z treścią polecenia, zachęcić adresatów dwoma argumentami do wzięcia udziału w tym wydarzeniu.

W zakresie poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej dopuszczalne było popelnienie **łącznie dwóch błędów (niezależnie od kategorii)**.

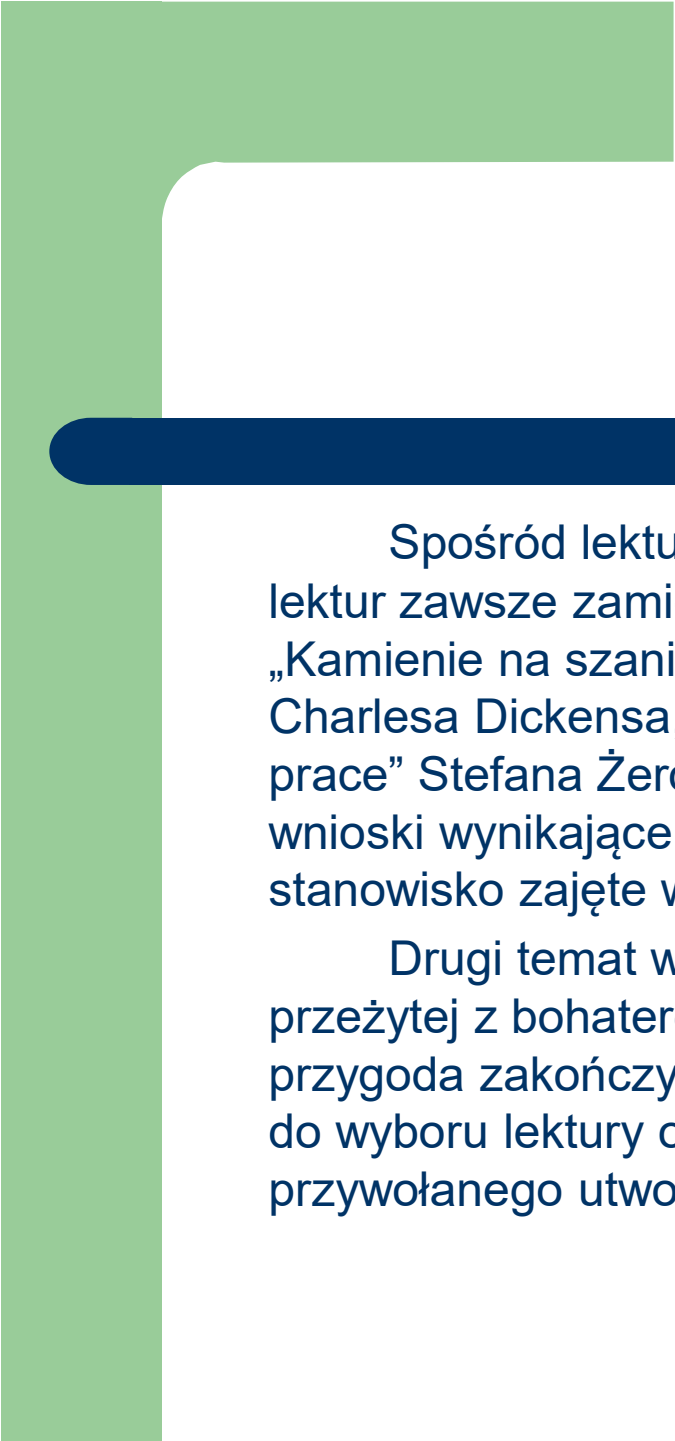

Ósmoklasiści nie poradzili sobie z realizacją treści i formy. Postawionym w zadaniu wymaganiom sprostało **21% uczniów**, (**zadanie trudne**) natomiast **nikt nie poradził sobie** z zachowaniem poprawności językowej i ortograficznej **-(0% - zad. bardzo trudne)**.

Tworzenie dłuższej formy wypowiedzi – wypracowanie

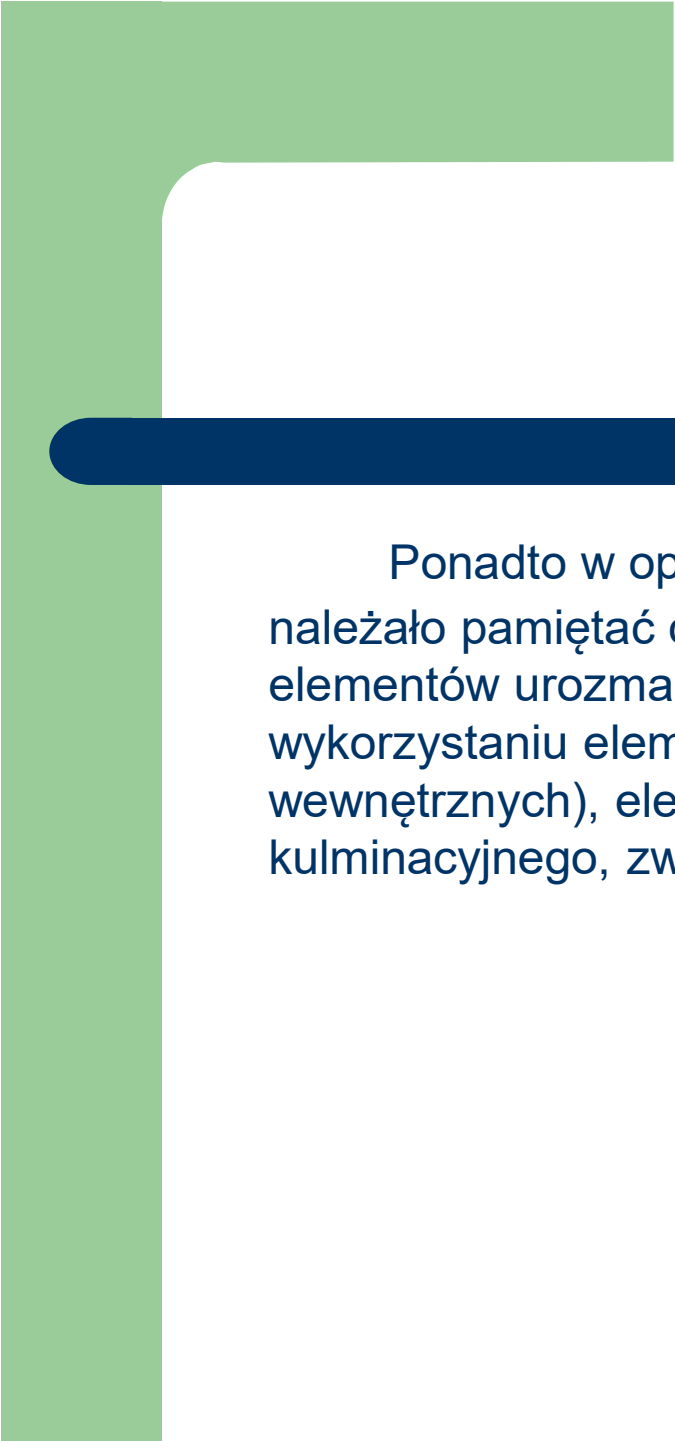
Drugą część arkusza stanowiło **zadanie 18.** polegające na napisaniu wypracowania. Zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi uczniowie wybierali jedną z dwóch form: rozprawkę lub opowiadanie. W tym roku— tak jak w ubiegłych latach obowiązywania wymagań egzaminacyjnych— uczniowie mogli przywołać w wypracowaniach dowolnie wybrane lektury z listy lektur obowiązkowych, czyli utwory które dobrze znają. Tematy wypracowań okazały się dość typowe, dające wiele możliwości wyczerpującej realizacji.

W realizacji tematu pierwszego należało rozważyć trafność stwierdzenia, że warto pomagać innym, a w rozwinięciu – przedstawić argumentację i poprzeć ją odpowiednimi przykładami z lektury obowiązkowej oraz z innego utworu literackiego. Ważne jest to, aby argumenty i przykłady uzasadniały stanowisko zajęte we wstępie.

Spośród lektur, które trafnie ilustrowałyby argumentację (lista lektur zawsze zamieszczona jest w arkuszu), można było wybrać, np.: „Kamienie na szaniec” Aleksandra Kamińskiego, „Opowieść wigilijna” Charlesa Dickensa, „Dziady cz. II” Adama Mickiewicza czy „Syzyfowe prace” Stefana Żeromskiego. W zakończeniu należało sformułować wnioski wynikające z zebranych argumentów i podsumować stanowisko zajęte we wstępie.

Drugi temat wymagał napisania opowiadania o przygodzie przeżytej z bohaterem literackim, którego pomoc sprawiła, że wspólna przygoda zakończyła się szczęśliwie. Temat dawał dużo możliwości co do wyboru lektury obowiązkowej, jednak wymagał dobrej znajomości przywołanego utworu i sugerował wybór narracji pierwszoosobowej.

Ponadto w opowiadaniu – zgodnie z kryteriami oceniania – należało pamiętać o wykorzystaniu co najmniej 6 spośród podanych elementów urozmaicających fabułę: wskazaniu miejsca i czasu akcji, wykorzystaniu elementów opisu (np. postaci, krajobrazu, przeżyć wewnętrznych), elementów charakterystyki, dialogu, monologu, punktu kulminacyjnego, zwrotu akcji, retrospekcji, puenty.

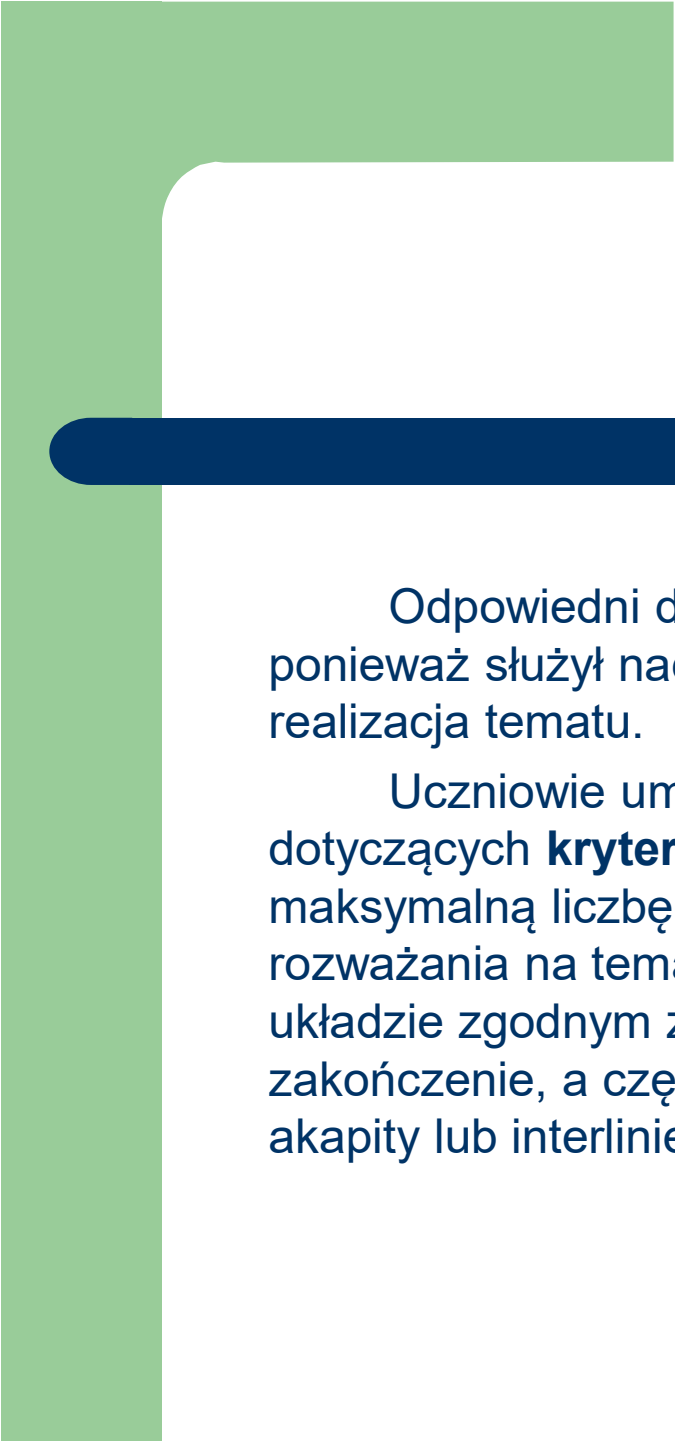
W dłuższej formie pisemnej oceniano pracę ucznia z ośmiu obszarów, tj.

- **Realizacja tematu wypowiedzi**
- **Elementy twórcze**
- **Kompetencje literackie i kulturowe**
- **Kompozycja tekstu**
- **Styl**
- **Język**
- **Ortografia**
- **Interpunkcja**

W kryterium **realizacji tematu** ósmoklasiści mogli otrzymać **2 punkty**, o ile ich wypowiedź spełniała wszystkie warunki zadania. Taki wynik uzyskało **79%** uczniów. (**łatwe**) Od ósmoklasistów oczekiwano twórczego wykorzystania lektury obowiązkowej.

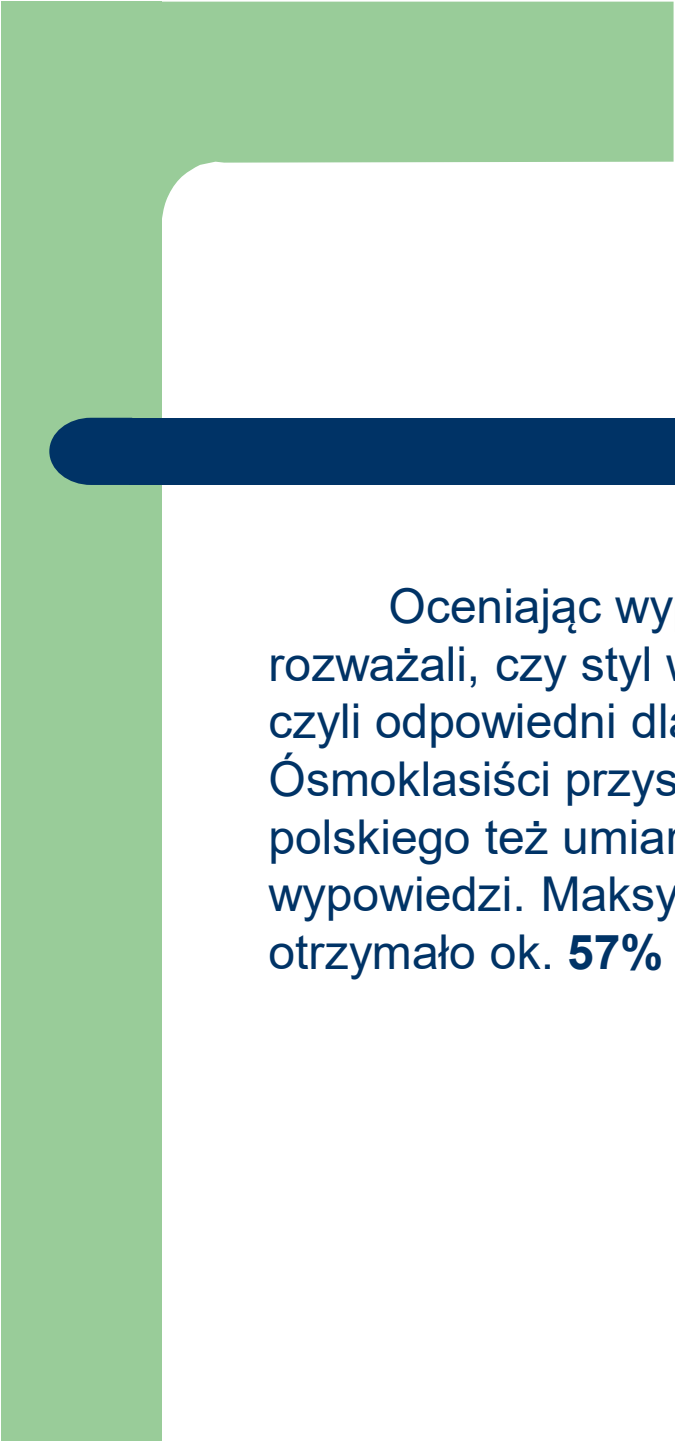
W kryterium 2. **Elementy retoryczne** maksymalną liczbę punktów możliwych do zdobycia (**5 punktów**) otrzymało **46 %** ósmoklasistów. (trudne)

Tegoroczni ósmoklasiści w miarę poradzi sobie z wymaganiem dotyczącym **funkcjonalnego wykorzystania znajomości lektury obowiązkowej** i innego tekstu literackiego (**kryterium 3. Kompetencje literackie i kulturowe**). Poprawnej odpowiedzi udzieliło **50%** uczniów .
Zadanie umiarkowanie trudne.

Odpowiedni dobór postaci czy wydarzeń miał duże znaczenie, ponieważ służył nadrzędnemu celowi, jakim była możliwie pełna realizacja tematu.

Uczniowie umiarkowanie poradzili sobie z realizacją wymagań dotyczących **kryterium kompozycji**. **Tylko 57%** z nich otrzymało maksymalną liczbę punktów (**2 punkty**), co oznacza, że swoje rozważania na temat problemu sformułowanego w temacie zawarli w układzie zgodnym z formą wypowiedzi (miały wstęp, rozwinięcie i zakończenie, a części te zostały graficznie wydzielone. Stosowali akapity lub interlinie) – **zadanie umiarkowanie trudne**.

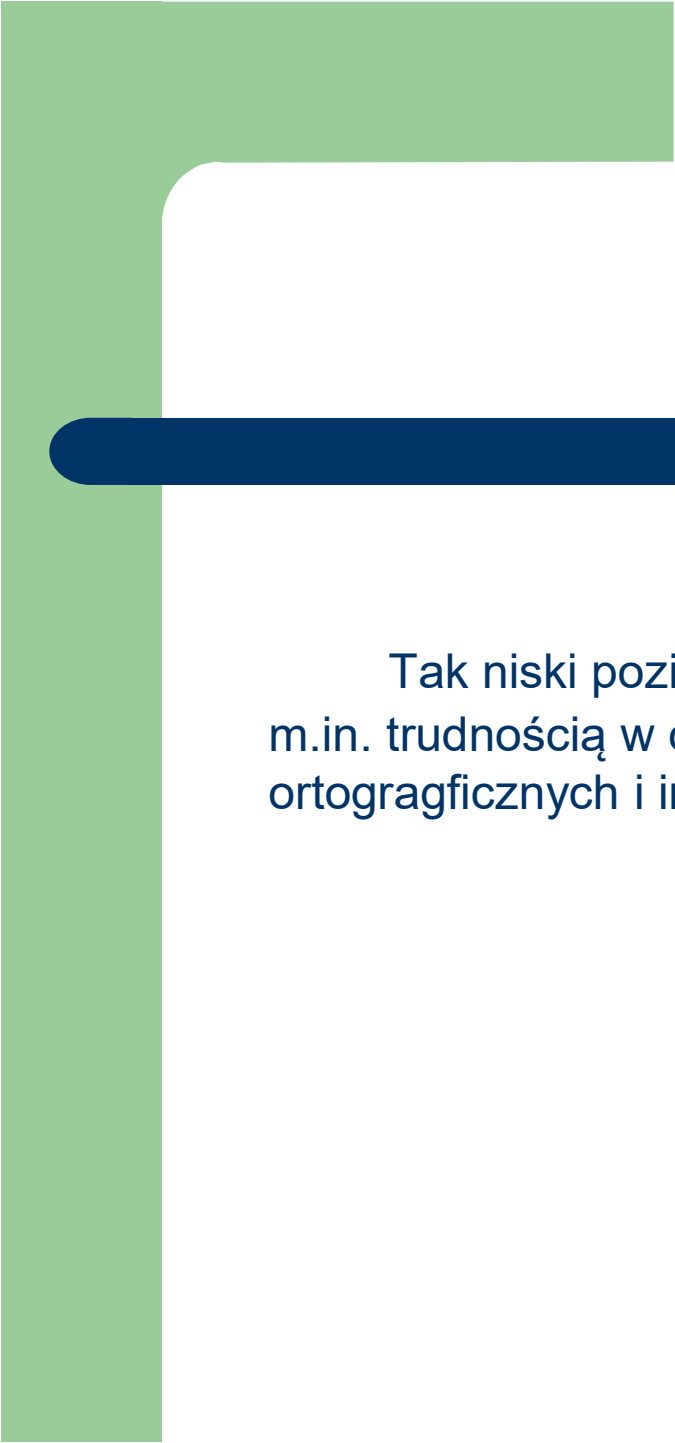
Oceniając wypracowania w kryterium **Styl**, egzaminatorzy rozważali, czy styl wypowiedzi jest adekwatny do jej treści i formy, czyli odpowiedni dla rozprawki albo opowiadania. Ósmoklasiści przystępujący w tym roku do egzaminu z języka polskiego też umiarkowanie sprostali wymaganiom dotyczącym stylu wypowiedzi. Maksymalną liczbę punktów za to kryterium (**2 punkty**) otrzymało ok. **57% uczniów – zadanie umiarkowanie trudne.**

Język, ortografia i interpunkcja

Analiza wypracowań ósmoklasistów wykazała również, że zdający nadal mają bardzo duże trudności w zakresie poprawności językowej. W kryterium **Język**. Poziom tego wykonania to **0%**, przy czym należy zwrócić uwagę na fakt, że maksymalną liczbę punktów za to kryterium (**4 punkty**).

Za poprawne stosowanie reguł ortograficznych w kryterium **Ortografia** uczniowie mogli uzyskać maksymalnie **2 punkty**. Otrzymywali taki wynik, jeśli napisali wypracowanie bezbłędnie albo popełnili tylko jeden błąd ortograficzny. Bardzo słabo to kryterium wypadło, bo poziom wykonania wyniósł **0%**.

Tegorocznym ósmoklasistom **interpunkcja** także sprawiła bardzo **dużo trudności** (poziom wykonania to – **0 %**).

Tak niski poziom opanowania umiejętności spowodowany jest m.in. trudnością w opanowaniu przez zdających zasad językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych obowiązujących w języku polskim.

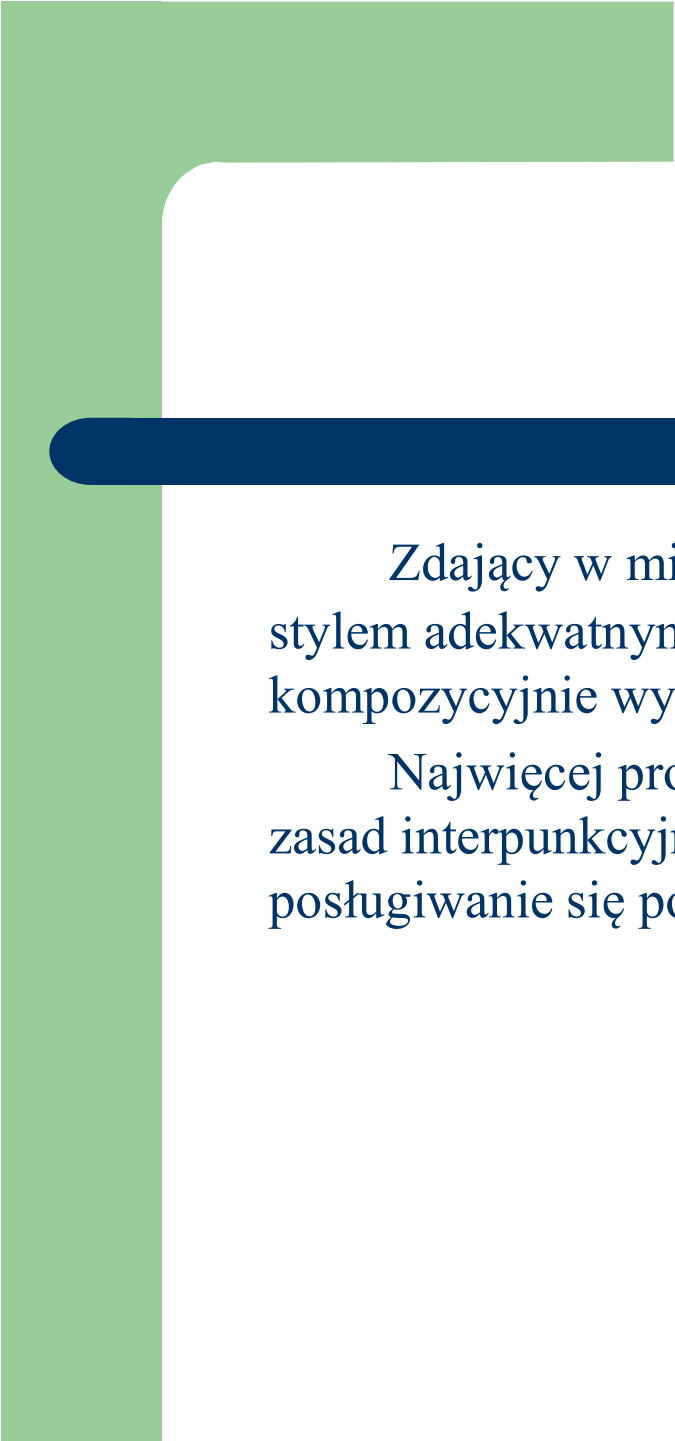
Wnioski i rekomendacje

Ósmoklasiści na tegorocznym egzaminie –mimo że w miarę poradzi sobie z zadaniami sprawdzającymi wiadomości i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego, to jednak kuleje problem w odbiorze i zrozumieniu sensu czytanego - zwłaszcza nieliterackiego tekstu, a co zatem idzie jego streszczeniu.

Nieco trudniejsze dla uczniów okazały się zadania sprawdzające wiadomości i umiejętności z zakresu kształcenia językowego.

Trudne dla zdających okazały się też zadania z zakresu tworzenia dłuższych i krótkiej formy wypowiedzi.

Jeśli chodzi o tworzenie dłuższej formy wypowiedzi, to najlepiej poradzi sobie **z realizacją tematu**, gdzie od ósmoklasistów oczekiwano twórczego wykorzystania lektury obowiązkowej. W tym punkcie z całą odpowiedzialnością można stwierdzić, że większość uczniów czytało lektury obowiązkowe.

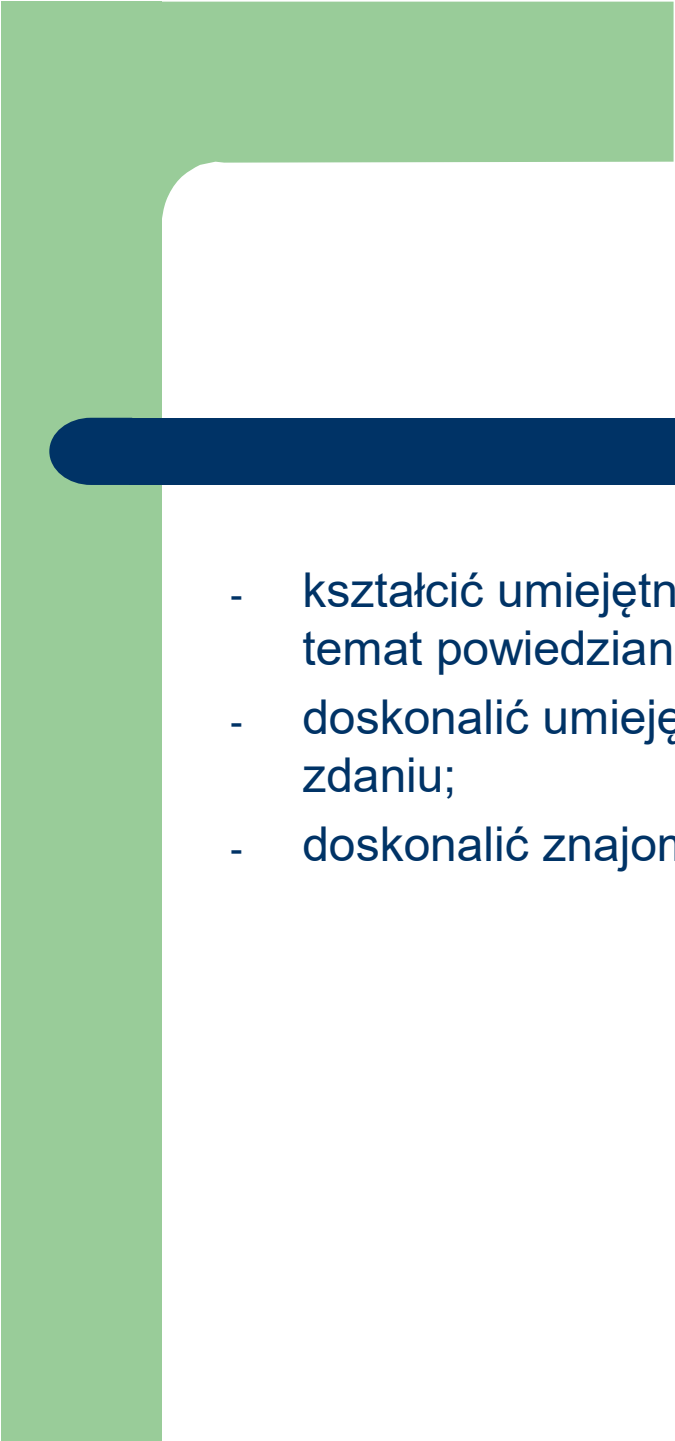

Zdający w miarę opanowali umiejętności posługiwania się stylem adekwatnym do wybranej formy i tworzenia logicznej kompozycyjnie wypowiedzi.

Najwięcej problemów przysporzyło poprawne zastosowanie zasad interpunkcyjnych, ortograficznych a także umiejętne posługiwanie się poprawną polszczyzną.

Analiza wyników uzyskanych przez zdających na egzaminie będzie na pewno przydatna do planowania pracy dydaktycznej. Zatem w praktyce szkolnej warto:

- doskonalić umiejętność czytania ze zrozumieniem poprzez pracę z wybranymi fragmentami tekstów literackich, ze szczególnym uwzględnieniem utworów literackich pisanych wierszem;
- kształtować umiejętność argumentowania poprzez odwołanie się do przykładów z utworów literackich, w tym szczególnie z lektur obowiązkowych;
- doskonalić umiejętność odczytywania sensów dosłownych i przenośnych wypowiedzi;
- kształcić umiejętności językowe w taki sposób, aby umożliwić uczniom posługiwanie się szerokim zakresem środków językowych, a zatem doskonalić umiejętności budowania różnorodnych typów wypowiedzeń;

-
-
- kształcić umiejętność poprawnego określenia tematu i tego, co na ten temat powiedziano w tekście (krótkie streszczenie tekstu);
 - doskonalić umiejętność określania funkcji składniowych wyrazów w zdaniu;
 - doskonalić znajomość reguł ortograficznych i zasad interpunkcyjnych.